

บันทึก

เรื่อง ขอให้ตีความพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.๒๔๙๔

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ ๑๑๓๐/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙ ความว่า กระทรวงกลาโหมแจ้งว่า รองอำมาตย์โท ขุนภูมิเทศสันตติ ผู้ตาย มีภริยาที่สมรสก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม ๔ คน คือนางเป่า นางเมี้ยน นางจรรยา และนางส้อยหรือจ้อย แต่นางเมี้ยน นางจรรยา และนางส้อยหรือจ้อย ได้เลิกร้างกับผู้ตาย ไปมีสามีใหม่ภายหลังใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ก่อนผู้ตายถึงแก่กรรม กระทรวงกลาโหมจึงขอถือจ่ายบำนาญตกทอดภาคภริยาให้แก่นางเป่าผู้เดียว แต่กระทรวงการคลัง เห็นควรคิดจ่ายให้แก่ภริยาที่เลิกร้างไปมีสามีใหม่ด้วย และเมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ขอสละสิทธิแล้วก็ ต้องตัดออก (คือให้นางเป่าได้รับเพียง ๑/๔ ของภาคภริยา) กระทรวงกลาโหมเห็นว่า ความเห็น ของกระทรวงการคลังไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๔ (๒) มาตรา ๔๕ (๒) และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ.๒๔๙๔ ซึ่งประสงค์ให้ภริยาที่ยังมิได้ทำการสมรส ใหม่ได้รับบำนาญตกทอดภาคภริยาแต่ผู้เดียว จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหา ดังกล่าวแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. โดยที่ผู้แทนกระทรวงกลาโหมไม่อาจให้ข้อเท็จจริงได้ว่า การที่นางเมี้ยน นางจรรยา และนางส้อยหรือจ้อย ได้เลิกร้างกับขุนภูมิเทศสันตติหรือมีสามีใหม่นั้น ได้กระทำถูกต้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ (มาตรา ๑๔๙๘ หรือมาตรา ๑๔๙๙)^๑ ฉะนั้น จึง ต้องสันนิษฐานไว้ในเบื้องต้นว่า การสมรสระหว่างขุนภูมิเทศสันตติ กับนางเมี้ยน นางจรรยา และนางส้อยหรือจ้อย ซึ่งได้กระทำก่อนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ยังคงสมบูรณ์ ตามกฎหมายอยู่ตลอดมา

๒. ถ้าปรากฏว่า นางเป่า นางเมี้ยน นางจรรยา และนางส้อยหรือจ้อยยังมีฐานะ เป็นภริยาของขุนภูมิเทศสันตติอยู่ บุคคลเหล่านี้ก็เป็นทายาทและมีสิทธิได้รับบำนาญตกทอดตาม

ส่งพร้อมหนังสือที่ ๒๔๔๗/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๐

^๑ มาตรา ๑๔๙๘ การหย่านั้น จะทำได้แต่โดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย หรือโดยคำพิพากษา ของศาล

การหย่าโดยความยินยอม ต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน
มาตรา ๑๔๙๙ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว

มาตรา ๔๘^๒ และตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๔๔ (๒)^๓ และแต่ละคนมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งในภาค
ภริยาเท่ากัน แต่ถ้าปรากฏว่านางเมี้ยน นางจรรยา นางส้อยหรือฉ่อน คนใดคนหนึ่งหรือทุกๆ คน
ก็ตาม ได้เลิกร้างหรือมีสามีใหม่โดยถูกต้องตามกฎหมายก่อนที่จะขึ้นภูมิตะสันต์ถึงแก่กรรม
บุคคลดังกล่าวนั้นก็ไม่ใช่ทายาทตามมาตรา ๔๘ ส่วนแบ่งภาคภริยาทั้งหมดย่อมตกแต่บุคคลซึ่ง
ยังคงมีฐานะเป็นภริยาของขุนภูมิตะสันต์หรือตกแก่นางเป้าแต่ผู้เดียว แล้วแต่กรณี

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๐๐

^๒ มาตรา ๔๘ ข้าราชการผู้ใดตายในระหว่างรับราชการอยู่ หรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย
ถ้าความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประพฤติด้อย่างร้ายแรงของตนเอง ก็ให้ทายาทได้รับบำนาญตกทอด
ในอัตราครึ่งหนึ่งของบำนาญปกติตามวิธีคำนวณในมาตรา ๓๒ และตามเกณฑ์ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ และ
มาตรา ๔๕

แม้ผู้ถึงแก่ความตายนั้นจะยังไม่มีสิทธิได้รับบำนาญปกติ ก็ให้คำนวณบำนาญปกติได้เพื่อ
ประโยชน์แห่งบทบัญญัติมาตรานี้

^๓ มาตรา ๔๔ บำนาญพิเศษที่บัญญัติในลักษณะนี้ ให้จ่ายแก่ทายาทผู้มีสิทธิตามเกณฑ์ดังนี้

- (๑) บุตร ให้ได้รับสองส่วน แต่ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไป ให้ได้รับสามส่วน
- (๒) สามีหรือภริยา ให้ได้รับหนึ่งส่วน
- (๓) บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ที่มีชีวิตอยู่ ให้ได้รับหนึ่งส่วน